

De Vallei nr. 37

Jaargang 7, december 2017

poëzie - proza - beeldend werk

Een *Eigen-Zinnige* uitgave

Poëzie

- 2 [Hugo Verstraeten](#)
7 Francis De Preter
11 [Marieke Maerevoet](#)
15 Begga Mariën
19 [Nicole Van Overstraeten](#)
24 [Joris Denoo](#)
26 [Steven Van Der Heyden](#) / [Tania Verhelst](#)

Proza

- 27 [Mike Jansen](#)
31 [Adriaan van Garde](#)
34 [Leen Raats](#)
39 [Frank Roger](#)
41 Katja Feremans

Beeldend werk

- 44 Lydia Cauwenberghs
47 [Guido Van den Troost](#)
50 [Jan Wellens](#)

Cover: Chris Goethals

Samenstelling:

[Monika Macken](#) (beeldend werk, keuze en tekst)

[François Vermeulen](#) (proza en poëzie)

Hugo Verstraeten

Minne

Het tellen begon. Eerst
was ze volledig, daarna
was ze perfect.

Het aftellen van vinger-
kootjes, teentjes. En op
rijm gezet het antidood

van melkgeur, donshaartjes,
baby dik. Disproportie van
armpjes, beentjes.

Gebaar dat terugkeert
in de armen van minnaars.
Naamlicht waarin we haar

zochten. Het bleef lang
wachten op het eerste grimas.
Les in ongehoorzaamheid,

programma waarin ze opgesloten
zat of glimlach waarmee
ze naar ons zwaaide?

Morandi

Het was een morgen vol
licht. Vingerspel van
zomer waarop we winters
hadden gewacht

Het weerbericht kondigde
hitte aan. We hielden
de luiken dicht, de
zintuigen open

We vonden gebaren uit
die de hartstocht konden
beschrijven. Dronk uit
de beker van je navel

wijn. Las van je huid
wat er vandaag niet
zou toe doen dan
languit verglijden:

belijden dat er troost
is. Eén streling lang

Ach

Of zoals Jacky Collins toen ze de 50 die ze had
niet langer kon ontwijken: hoofd rechtop, lipstick aan.
Of de dierenprints waarin ze haar leeftijd hulde konden volstaan?

Ik val soms uit mezelf als uit een raam, ongewilde buiteling
of armwiegend Ikaros achterna. Mezelf: een arm vol citaten
maar wat daarna? De geleende tijd verduren? In wat gedichten

de overwinning op de woorden vieren? Palet van kleuren
waarop ik angstvallig zwart ontwijk? Ach, inzichten zijn
als vergezichten voor bijzienden. Ja lach nu maar.

Gedichten schrijven is vergelijkingen zoeken die niet opgaan.
(Is als) mankepoten slaan tot ze op twee benen hinken,
waardoor ze toch weer rechtop gaan lopen. Dus val ik maar.

In herhaling. Tel de jaren voor ik iets tastbaar raak. Krantenkop
of overlast voor burens, zo zie je maar. Ach, de dood
is de zachtste metafoor. Vangnet voor acrobaten.

Naar het theater

Wat lief van je
je niet weg te draaien

Het stuk niet om aan te zien
deed wat verlangen wel mocht:
je aan te raken met alleen maar

ogen

Oh ja, we praatten wel. Dat
het stuk niet was om aan te zien
en – onbesproken

dat meeuwen de plek overstemden.
Dat zij de enige spelers waren
in het stuk dat handen schreven
op de lijnen van je rug

in kamers van passanten

The Hours

Er zat een man aan de piano
die geen piano speelde en een
cello – speler die met de vingers
in het ijle zocht –

een partituur voor stilte

Er was het huis en de uren en
niemand die een beslissing nam.
Er werd gepraat. Berichten namen
van monden bezit. Lento van

geruchten en niets er tussen. Onzichtbaar
de handen die fuga' s speelden.

Een zich herhalend patroon van gaan
en komen/ gaan en komen. En

stemmen en de onrust die ging
verliggen als een vermoeide hond.

Een oponthoud vol verwarring, een komst:
Lisa. Een huid om voor te duren.

MONTECATINI THERMAE

De weg van de krekels gaan
onder tamboerende platanen,
de kruiken tellen in de thermen,
de zuilen die de hitte torsen,
het voetzweet van de mozaïeken
naar de bronnen dragen.

En daar, op het galmende plein
Latijnse spreuken lezen,
sater zijn, sirene
bij de borrelende waterlijn,
alles willen, alles weten van Rome
en niets meer van het heden.

NACHTLUISTEREN

(naar de cellosuites van Bach)

Een klanklichaam
tegen het maanlicht gehouden
ademt met hijgende bogen
in en uit de spannende hemel,
het besnaarde duister.

Koel, doch snikkensgereed
gaan opgewonden snaren ronken --
klanken in woorden gegoten,
opgestuwd, neergeslagen,
hooggegrepen, niet mis te verstaan.

De wijdomschrijvende hand
zal in de greep van de dood verstijven,
een toonbewuste climax
wordt uit mineraal van sterrenstof
zwaar zuchtend -Seufzer- opgelost.

NACHTDREMPEL

De huizen luisteren
naar het gonzen van een radiostem.
De kauwen in hun schoorsteen
duttend ritselend in.

Sterft nu zachtjes iemand
of roept een buurman in zijn slaap?
Een hese stem prevelt nu mijn naam
onder het venster in de struiken.

Ik lipteles in Rutger Koplands
"Verzamelde gedichten"; zijn lettergrepen
kleven aan de ruit, de roodborst
zingt daarop zijn avondlied.

BIJ DE VAATWAS

Hoe vaak stonden wij niet zegenend
aan het heilige aanrecht
met de rinkelende vaat,
als priesters na de dagelijkse viering
van het avondmaal?

Onder schuimend woordkrakeel
van deze zich herhalende schermutseling
waren scherven van geen tel.

Scherper dag na dag de vochtige gedachten,
botter mettertijd de messen in het rek.
Slomer ook de handen van het ritueel.

Terwijl de vogels buiten zorgeloos gorgelen
wrijven wij met goddeloze woorden
doffe schotels schoon.

Marieke Maerevoet

losgeraakt

het is geen axioma meer, pangea heeft bestaan
tot de zee aan land en het land in zee wou gaan.
na de palmen hebben nu ook de vingertoppen
het begeven. eerder was de omarming losgeraakt.

als vogels die op stormwind drijven, raken we
uit elkaar. jij spreidt de vleugels breder,
klapwiekt met koppige tucht, volhardt. terwijl
ik kies voor vrije val trotseer jij zwaartekracht.

tegenkracht

meer nog dan twee helften zijn wij een groter geheel.

wil ik in woorden wonen, jij bouwt een huis van steen.
zet jij zwijgen in de steigers, ik maak spreken tot verweer.

verkies ik het trage stromen, jij volgt de snelle bergrivier.
en daal je rakelings langs de waterval, ik wacht je op in het dal.

als ik dan mijn hand leg in je hand, je arm mijn schouder vindt,
jij de maat telt in mijn oor, mijn passen naar je ritme dwingt,

proef ik de smaak van tegenkracht, hoor ik weer muziek.

erfenis

hoe zouden we ook van schade spreken, het huis bleef overeind.
we hoeven zelfs het dak niet te herstellen, we hebben tijd
om aan de kinderen van onze kinderen te vertellen

dat we van geen enkele zomer de geur bewaarden,
van niet één winter de ijsbloemramen,

hoe we geen woord vonden dat raakt, geen taal
die haar woorden te buiten gaat,

maar misschien vinden ze, tussen beduimelde briefomslagen
op het hoogste schab van de zolderkast, de vreugde nog
waarop wij ooit dagen hebben gewacht.

steiger

blijf nog een zomer aan deze kant van de rivier
en zie hoe het riet weer pluimen draagt.

jaag geen watervogels op, spot de kleine zangers niet.
hou de oever staande tot we de riemslag horen,

aan de verste steiger beweging zien.

Begga Mariën

HET NOOIT BELOOFDE LAND

De haast van de jeugd is versleten
als een veel belopen tapijt
waar de verschoten kleuren
de inslag hebben blootgelegd

Met bevende handen
en bevlekt zicht
ontwart zij nu de draad
in haar nooit beloofde land

waar taal zo goed al drooggelegd is
en zij te hooi en te gras
ongeweven verbeelding verkrijkt
die anderwaarts verwaait.

DE ZWERVER

Nooit meer
zal hij zich door iemand
bij de hand laten nemen
die hem de pas afsnijdt

Uit het veld geslagen,
wil hij nu zijn bed maken
zoals hij slapen wil:
vandaag tussen de vissen,
morgen in het hoenderhok

Hij zucht niet langer
onder bevelen van intellectuelen,
maar steelt de bezem
om vliegen te leren;
zich te spreiden
over het oerwoud van de oceaan

En misschien, heel misschien
verdrijft die dan
de betekenis van haar naam.

OVERGAVE

Opgedoken vanuit een zee
vol geheimen, brengt de zwoele
wind verwarring
in de voluptueuze zomertuin

Onder de lange schaduwen
van oude bomen
worden bloemen druk bezocht
Het is de liefde met haar overgave
en de pijn, die doen ontluiken

Verhalen bij Champagne, koffietafels of fotoboeken
het zijn slechts woorden
over levens die verlangen
naar de smaak van zonde en dood

Maar het is de hei
die bijt in het zand
om de zomer zolang mogelijk
vast te houden.

BRAS DESSUS-BRAS DESSOUS

Op deze ingeslagen weg
het weer
niet langer omzeilen
Valiezen, tassen
en alles wat te zwaar weegt
achterlaten
aan de voet van de berg
de wandelstok oprichten
tot paraplu
en 'kabassen',
heel genegen

Als er een god bestond
zou ik hem danken
voor de regen.

Nicole Van Overstraeten

De Russische Nobelprijswinnaar Joseph Brodsky wijdde een cyclus van zestien gedichten (genummerd van I tot XVI) aan Vertumnus, de Romeinse god van de landbouw, de oogst en de vruchten.

Vertumnus' grootste kenmerk was de metamorfose.

Onderstaande fragmenten (uit 'Brieven aan Brodsky', 16 prozagedichten geschreven bij Brodsky's Vertumnus-cyclus) zijn commentaren bij gedichten I, II, IV en VI.

I

uiteindelijk kwam vertumnus aangevlogen in de gedaante van een jonge god, met krulhaar en schalkse groene ogen verborgen onder een geruite pet en warempel, hij droeg een vrolijk zwart-wit bolletjeshemd met rode vlinderdas. wij waren benieuwd welke indruk onze ontmoeting zou achterlaten, in deze winderige maar vriendelijke uithoek van het land, wij herfsttonen zich openbaarden en nachtduister de wereld veranderde in schimmig theater.

vertumnus trok zijn winterjas van krullerig schapenvel dicht tegen zich aan, bewoog nerveus heen en weer als de takken van jonge bomen in de passaatwind, ogenschijnlijk nog niet helemaal gewend aan onze koude noordelijke breedtegraden. alhoewel zijn lippen huiverden van opwinding en kou, begon hij een aarzelend gesprek. kom, zei hij, ik zal jullie tonen waar ik vandaan kom, waar ik heb gewoond, waar mijn standbeelden staan.

II

je besepte wel, joseph, dat de essentie van je verhalen
vertumnus niet zou boeien - dat was misschien wel zo,
want dromerig spiegelde hij zich aan het beeld van
zijn geliefde godin pomona, in een vroeger bestaan
een verrukkelijke hamadryade. hij keek verstrooid
om zich heen, zijn voorhoofd begon te fronsen,
hij schudde met zijn manen, knipperde met zijn ogen,
en plotseling verdween zijn maskerade, werd hij weer

de naakte romeinse god in de weelderige zomertuin
van sint-petersburg, op het eiland tussen de neva
en het smalle kanaal van de zwanen, in de schaduw
van het paleis van tsaar peter aleksejevitsj romanov,
bijgenaamd de grote. het verbaasde me overigens niet,
vertumnus, dat jij ons meenam op je vlucht in de wolken,
die ter ere van onze goddelijke doortocht kleurden
in alle tinten van roze en blauw en vermiljoen en goud.

IV

terug in eigen contreien werd de temperatuur
almaar zachter, het werd de zachtste winter ooit.
meer en meer donkerhuidige, geparfumeerde mannen
en vrouwen uit exotische landen bevolkten ons land,
schreden met zonnige gratie over straten en pleinen.
de puntige scheuten van de purperen boshyacint staken
hun kopje reeds boven de grond, in parken en plantsoenen
woelden de paasbloemen zich vrolijk omhoog. hoe magerder

de druivelaar werd, de olijke scheurkalender op de overloop,
hoe zonniger de maand december. wij koesterden woest
en dankbaar de herinnering aan onze wolkenvlucht:
in een oogwenk bevonden wij ons in de ateliers van schilders
uit de lage landen, paulus moreelse, gerbrandt van den
eekhout en pieter paul rubens. wij dwaalden in het paleis
van versailles, waar madame de pompadour de gracieuze
pomona uitbeeldde in een liefelijke pastorale.

VI

je vertelde me, joseph, dat je vertumnus al jaren geleden had ontmoet, in sint-petersburg, het vroegere leningrad. sneeuwkorsten omrandden de trottoirs, de kronkelpaadjes naar de herenhuizen waren bedekt met bevroren dauw. daar wandelde je door de nevski prospekt met vertumnus, die vermomd als je italiaanse vertaler gianni battafava, zich voordeed als de charmante zuiderling met winterogen. je besepte niet helemaal, dat je hier te maken had

met een grappige verkleedpartij, getuige daarvan de schoenen van balenciaga, de pantalon, het overhemd, het colbert, de rode das en de donkergroene jas. maar de stevige torso en de beweeglijke snor à la maupassant van je metgezel spraken boekdelen: dit was de zoveelste metamorfose van een onsterfelijke god. je zei: jouw aanrakingen, vertumnus zijn hetzelfde als het aanraken van een astronomisch aantal cellen, waarmee enkel tederheid evenredig is.

MEMORY LANE

Bomen zomen deze straat af.

Zonder einde.

In hun kruinen ruist rumoer van revolutie.

In hun takken kraakt een voorraad vrede.

Oud zijn ze.

Stambomen hebben zich

aan hun boomstammen geschurkt.

Hun schors gepeld, hun jaarringen geteld.

Als de wind door deze bloemlezing van bladeren lispelt,

herinnert de kruin zich de wortel,

zoals de wortel zich de kruin herinnert.

HERINNERING AAN EEN DAG

Ochtend.

Het elementaire bestaan op deze aarde
doordesemen met iets van een hogere orde:
muziek van de centrale verwarming,
inzicht door de halogeenlamp.

Middag.

Stilte breekt in volle hevigheid los,
als op een akker in de zestiende eeuw.
Wintervogel glijdt in luchtplooi weg.
Tijd stippelt hem uit.

Avond.

Dromen, truffels aan de slaap ontfutseld,
met de navel naar het strenge middelpunt
van Moeder Aarde, deze blauwe plek.
Wie zal het zeggen, wie zal het zwijgen.

Tekst: **Steven Van Der Heyden**

Beeld: **Tania Verhelst**

Eudaimonia

Mike Jansen

1 juli 2040

‘Wat wil jij worden als je later groot bent?’

Over die vraag moest ik goed nadenken terwijl ik uitkeek over de groene daken van Tuindorp, waar bejaarde onaangepasten hun jaren sleten. ‘Wat bedoel je precies? Als we lichamelijk volwassen zijn, of geestelijk?’ Nena en ik waren als baby allebei voorzien van langleefserum en onze verouderingsprocessen waren een factor vijf vertraagd.

‘Lichamelijk natuurlijk, Vaz, we kennen elkaar al vijftien jaar.’

Ik glimlachte. ‘Hartsvriendinnen, Nena.’ Sinds we in het allereerste college naast elkaar zaten, in banken te groot voor onze kleuterlijfjes.

‘Maar wat wil je nou worden?’

Het voordeel van een lang leven: je kon perfect overdenken wat je wilde, waar je affiniteiten lagen. Dat maakte het er niet eenvoudiger op. Er rustte zelfs een licht taboe op het stellen van de vraag. Maar goed, hartsvriendinnen kunnen dat. ‘Ik weet het nog niet. Ik vond het bezoek aan ISS3 wel indrukwekkend.’

Nena keek verbaasd. ‘Dat kon mij dus helemaal niet bekoren.’

‘Mij wel. Het liefst zou ik daarbuiten zijn.’ Ik knikte naar de hemel. ‘Asteroïden, de buitenplaneten, de sterren.’

‘Oh, Vaz, daar zijn mensen helemaal niet voor gebouwd.’

Ik knikte langzaam. ‘Nog niet, Nena, nog niet.’

Een zachte bries droeg geuren van vers gemaaid gras mee. Mijn retinaprojector toonde mijn volgende lesperiode, mijn favoriet, astrofysica. ‘Ik moet gaan. Les.’

‘Ik ook.’ Ze keek in een ouderwets agendaboekje. ‘Biolab.’

Nena omhelsde me. Met het gesprek van net in mijn achterhoofd dacht ik: *een volwassen gebaar. Maar we zien eruit als bakvissen van geen tien jaar oud.*

Terwijl ze doelbewust in de richting van haar collegezaal liep, riep ik nog: ‘En jij?’

Ze keek om. ‘Iets met mensen. Later!’

1 juli 2050

Nena en ik studeerden tegelijk af. Zij had zich bekwaamd in genetica en mens-machine communicatie. Mijn carrière ging de ruimte in, zoals ik lang geleden al bedacht had.

‘Summa cum laude. Van jou had ik niet anders verwacht, Neen.’

Ze omhelsde me. ‘Hallo, jij mag meteen op avontuur.’

Voorzichtig hield ik haar vast. De polymeren in mijn spieren reageerden soms nog wat onvoorspelbaar. ‘Ik zal je missen.’

Nena keek me aan. Haar ogen waren vochtig. ‘Ik jou ook. Gelukkig kunnen we elkaar nog honderden jaren opzoeken. Geen haast.’

Ik grinnikte. ‘De roddels komen wel met wat vertraging binnen, ben ik bang.’

‘Alweer, geen haast, Vaz. En genoeg uitdagingen. Ik ben gevraagd een onderzoeksclub aan te voeren. Geavanceerde genetica.’

‘Echt iets voor jou.’

Ons groepje stond weg van de anderen, de gewonen. Allemaal jonger dan wij, maar lichamenlijk volwassen. Wij zagen eruit als vroegpuberende meisjes. Mentaal waren we lichtjaren verder. De kloof was groot, zinvolle communicatie was... lastig, onhandig, traag.

‘Elk jaar minder,’ zei Nena.

‘Lees je mijn gedachten?’

Nena glimlachte. ‘Je bent een open boek, Vaz.’

Ik knikte. ‘Je hebt gelijk. Weinig uitdaging, bijna alles is geautomatiseerd. Daarom wil ik de ruimte in. De weg vrijmaken voor de mensheid.’

‘Ah, een nobel streven,’ zei Nena. ‘Mijn doel ligt anders. Geen nieuwe uitdagingen, geen onbereikbare doelen, geen excessen. Tevredenheid, het besef van de plek van de mens in de natuurlijke cyclus, eudaimonia.’

‘Denk je dat de mens dat in zich heeft?’

‘Nog niet, Vaz, nog niet.’

1 juli 2090

Een keer per jaar bezocht ik de Aarde. Niet omdat het noodzakelijk was, zoals voor gewonen met hun broze lichamen, maar omdat ik kon genieten van een zeebries, de geur van het regenwoud of de betoverende sfeer van sneeuw op een dennenbos.

Aan de voet van de Kilimanjaro trof ik Nena in het primatenlab dat daar was gebouwd. Ze zag er stralend uit.

‘Vaz, wat goed dat je gekomen bent. Ga zitten.’ Ze wees naar de stoel voor haar bureau. ‘Ik dacht dat je met het Ganymedes station bezig was?’

Ik ging zitten. ‘Twee maanden terug afgerond. Ik las je bericht. Doe je er verstandig aan?’

‘Wat, op je drieënzeventigste moeder worden?’ Ze schudde haar hoofd. ‘Regels van gewonen tellen niet voor ons, dat weet je.’

‘Ja, dat weet ik. Alleen meisjes zijn verbeterd, dat weet ik ook. Dus welke “gewone” is de vader?’

Nena glimlachte. ‘Dat is niet de juiste vraag. Je weet wat ik doe.’

Ik tikte met de vingers van mijn linkerhand-prothese op haar bureau. ‘OK, ik speel mee. Wie leverde het basismateriaal en welke extra’s heb je toegevoegd?’

‘Alleen het beste van het beste. Ik heb veel ontdekkingen gedaan de afgelopen jaren.’

Ik hield mijn linkerhand omhoog. ‘Zoals deze. Ik zag je naam in de specificaties. Waarom je eigen baarmoeder?’

Nena haalde haar schouders op. Ze leek bitter. ‘Politiek. Godsdienstwaanzin. Beperkt intellect. Verouderde wetgeving. Zo lijkt het *natuurlijk*.’ Ze wierp een blik door het raam, langer dan noodzakelijk.

Buiten op de helling zag ik groepen berggorilla’s. Mijn neurale interface identificeerde patronen en handelingen en correleerde gedrag met wetenschappelijke verhandelingen van het Net. ‘Ze zijn allemaal zwanger?’

Nena knikte.
'Tegelijk?'
Knik.
'Je weet wat je doet?'
'Soms denk ik dat ik de enige ben. Ik begrijp je afkeuring.'
'Mijn volgende project is het bouwen van ruimtestations, habitats, voor miljoenen mensen tegelijk.'
'Mooi, de Aarde moet nog een stuk leger.'
'Regel het maar.'
Nena glimlachte wrang. 'Nog meer?'
'Vervolgens een basis in de buurt van Pluto. Een opstap naar de Oort-wolk. Daarna, de sterren.'
'Wij maken dat niet meer mee.'
Ons afscheid was koel.

1 juli 2150

Tevreden stuurde ik mijn scheepje richting Aarde. Glinsterende puntjes op regelmatige afstanden waren geen sterren, maar immense, ronddraaiende ruimtestations waar miljoenen mensen woonden, verbeterden en gewonen.

Je hebt goed je best gedaan, Nena. Ons contact was sporadisch geworden, maar nooit helemaal verwaterd. We konden het roddelen niet laten.

Vorbij de Maan lag mijn doel, een immens schip dat al jarenlang door duizenden printers in elkaar werd gezet volgens mijn ontwerpen. Het zou tweeduizend jaar onderweg zijn naar Proxima Centauri. Een paar jaar meer of minder maakte niet uit.

Ik ontmoette Nena op de Luna IV basis. Ze was vergezeld door twee jongetjes van nog geen tien. *Schijn bedriegt.* Het viel me op dat ze er volwassen uitzag, nee, middelbaar zelfs.

'Wanneer wil je vertrekken?' zei ze.

'Ik mis nog wat onderdelen.' Mijn neurale interface stuurde haar de gegevens. De twee jongetjes zeiden tegelijk: 'Die zijn nog experimenteel.'

'Dan wacht ik tot ze dat niet meer zijn. Ik maak deze reis tot het einde mee.'

'Mensen kunnen niet zo lang mee, Vaz, dat weet je,' zei Nena.

Mijn titanium lippen vormden een glimlach. 'Dat ben ik dan ook bijna niet meer, Nena.'

1 juli 2290

Het was klaar. De ruimen bevatten biotopen, zaadbanken, incubators, alle benodigdheden om Aards leven te zaaien. Maar geen mensen.

Ik daalde naar de Aarde en trof Nena op een tropisch strand. Ze was grijs geworden.

'Ik ga vertrekken,' meldde ik haar. 'Mijn team staat klaar.'

'Het ga je goed. Ik heb zojuist je menselijk basismateriaal laten bezorgen.'

'Het beste van het beste?'

Nena glimlachte broos. 'Je kent me.'

‘Je bent oud geworden.’
‘Sneller dan verwacht. Het serum werkte niet voor iedereen zo goed.’
‘Ben je tevreden?’
Nena zuchtte. ‘Ik heb mijn eudaimonia.’
Ik pakte haar hand, voorzichtig, en nam een monster.
Nena voelde het. ‘Wat doe je?’
‘Ik neem wat cellen. Zodat ik je weer kan zien, over tweeduizend jaar.’
‘Waarom?’
‘Omdat we hartsvriendinnen zijn. Voor altijd.’

De Hondjes van Etretat

Adriaan van Garde

Al jaren vrolijk ik mijn lessen Geschiedenis op met anekdotes over het gewone leven; de bekende feiten kunnen de leerlingen zelf wel uit de boeken halen. Daarnaast wil ik dat mijn leerlingen leren kritisch over de lesstof na te denken. Behalve door onbelichte aspecten te behandelen aan de hand van anekdotes doe ik dat door vragen te stellen over bijvoorbeeld alternatieve ontwikkelingen: de zogenaamde “wat-als” vragen. Het heeft mijn lessen kennelijk zo boeiend gemaakt dat ik weinig te klagen heb over mijn klassen. Over het algemeen heb ik geen aandachtsproblemen en de leerlingen zijn inderdaad kritischer geworden. Maar laatst stond ik toch weer te kijken van hun onvolwassen reactie.

Ik behandelde een thema dat in een klas die voor meer dan de helft uit meisjes bestaat heel goed bleek te liggen, namelijk de veranderde opvattingen over de rol van de vrouw in de moderne geschiedenis. Net toen ik in wilde gaan op de naoorlogse ontwikkelingen aan de hand van een voorbeeld, stak Marjos Wiebeling haar hand op. 'Vertel eens hoe u uw vrouw ontmoet hebt. Misschien kunnen we daar iets van opsteken over man-vrouw verhoudingen in die tijd.'

Ik keek haar aan en zag dat ze heel serieus was. Nu kon dat ook best, want Marjos is een heel romantisch type, voor zover ik weet, dus dat soort dingen zou haar zeker interesseren. En aangezien mijn vrouw en ik elkaar eind jaren zestig hebben leren kennen, paste het ook mooi in het tijdsbeeld. Niet dat het verhaal enige betekenis zou hebben voor de lesstof, maar een stukje ontspanning op zijn tijd kon nooit kwaad.

'Goed,' zei ik dus, 'maar ik waarschuw jullie, het is eigenlijk een heel droevig verhaal.' Het woord droevig was kennelijk een stimulans om de aandacht op scherp te zetten, want de leerlingen zochten en masse het puntje van hun stoel op.

'Het verhaal begint in 1969. Ik was nog met mijn ouders meegegaan op vakantie omdat ik geen zin had er alleen op uit te trekken. Onze bestemming die zomer waren de invasiestranden van Normandië. Op de reis daarheen bleven we een paar dagen in de buurt van Etretat, misschien kennen jullie het wel.'

En ja hoor, er gingen kennelijk nog steeds mensen kijken naar dat fantastische schouwspel van de twee krijtbogen die de kust bij Etretat zo'n unieke aanblik geven. Voor degenen die het niet kenden, legde ik uit dat er aan beide kanten van het strand van Etretat een krijtboog de zee in stak en dat je op die bogen kon lopen. Kennelijk waren ze nog niet helemaal blasé van hun vlieguren naar Turkije, Bonaire of verder weg, want de meesten reageerden met de wens om het zelf eens te bezoeken. Ik vroeg me af of ze er na mijn verhaal nog zo over zouden denken. Zelf ben ik nooit meer terug geweest.

'We beklommen de boog die vanaf het land gezien aan de linkerkant ligt. Hoe die heet ben ik vergeten. Als je bovenaan bent gekomen dan kun je recht naar beneden kijken naar het bruisende water van de zee. Van het gat dat onder je zit zie je vanaf daar helemaal niets. Vanaf het hoogste punt loopt er een

smal paadje, geflankeerd door behoorlijk steile hellingen, schuin naar beneden richting het einde van de boog. Maar daar stond veiligheidshalve een houten hekje voor. Niet iedereen respecteerde de afzetting en sommigen liepen naar het uiterste puntje. Het gevaar leek me nogal mee te vallen, dus ik wilde ook die kant op, maar mijn moeder hield me tegen. Dat moest ik later maar doen als ik groot was. En dan te bedenken dat ik toen al negentien was.'

De klas lachte. Zulke ouders herkenden ze wel. Wat dat betreft was er kennelijk nog niets veranderd. Ik ging verder met mijn verhaal.

'Op het plateau stonden een man en een vrouw met twee kleine scharminkels van hondjes. De man en de vrouw waren heel erg dik, zo erg dat ze enigszins waggelden als ze liepen. Ik moest onmiddellijk aan pinguïns denken, al zijn die niet zo dik. De hondjes waren beide van hetzelfde soort, langharig, ze leken een beetje op Kooikerhondjes. De een was bruin-wit en zat bij de man aan de lijn, de ander was zwart-wit en zat bij de vrouw aan de lijn. De man zei tegen de vrouw dat zij ook maar naar de punt moesten lopen, iedereen deed het immers. De vrouw sputterde eerst tegen, maar uiteindelijk gaf ze toe. Een voor een wurmden ze zich langs het houten hekje en trokken daarbij de hondjes achter zich aan.'

'Direct nam een gezin hun plek in. Daarbij was een erg mooi meisje van een jaar of zestien, zeventien, schatte ik. Ze stond vlak naast me. Ik staarde onbekommerd naar opzij en vergat de dikke mensen met hun hondjes. Ineens keek ze me aan. Verschrikt draaide ik mijn hoofd weer zeewaarts. Daar zag ik dat de dikke mensen in de problemen waren gekomen. Kennelijk was het hondje van de man, die voorop liep, terug gerend, terwijl het hondje van de vrouw juist vooruit gerend was. Toen de hondjes langs elkaar heen probeerden te rennen, waren de lijnen in elkaar verstrikt geraakt. De man vloekte en liep een eindje terug om de hondjes uit elkaar te halen. De vrouw liep tegelijkertijd naar voren met dezelfde bedoeling. Wat er toen gebeurde staat nog steeds op mijn netvlies gebrand.'

Hier laste ik een dramatische pauze in. Toen ik zag dat de hele klas zat te popelen om het vervolg te horen, ging ik verder.

'De man en de vrouw bukten zich tegelijkertijd voorover naar de verknoopte hondjes. Daarbij botsten hun hoofden met een hoorbare dreun tegen elkaar. Versuft kwamen ze overeind en deden een stap naar achter. Maar daar gaapte de afgrond zodat ze allebei naar beneden vielen. De hondenlijnen zaten op een of andere manier om hun polsen gewikkeld, zodat de hondjes met een ruk tegen elkaar getrokken werden.'

Verscheidene leerlingen slaakten op dat moment een gil, net als de omstanders op de krijtboog trouwens. Jozer Bofab hield zijn hand voor zijn mond alsof hij moest kotsen. Ik begreep dat ik nu snel iets geruststellends moest zeggen.

'Rustig maar,' zei ik, 'de hondjes hebben vast niet geleden. Door het gewicht van hun baasjes zijn hun nekjes waarschijnlijk in één klap gebroken. Ze hingen in elk geval levenloos tegen elkaar.'

Het gekreun in de klas maakte dat ik mezelf afvroeg of ik wel moest verdergaan met dit verhaal. Maar wat te droes, dit was de zesde klas, die moesten toch wel ergens tegen kunnen. Doorgaan dus.

'Het is achteraf onbegrijpelijk dat de dikke mensen nog zo lang aan de hondjes hebben gehangen dat ze om hulp konden schreeuwen. Enkele

dappere mannen rukten zich los uit hun verbijstering en renden naar voren om de hondenlijnen te grijpen. Maar net toen ze er waren, schoten de kopjes van de hondjes los en vielen hun baasjes naar beneden. Op de boog lagen alleen nog de ontzielde hondenlijfjes, de een bruin-wit en de ander zwart-wit.'

Weer kreunde de klas. Enkele leerlingen waren lijkbleek, Sasja Strijker zat te huilen en verscheidene anderen hadden tranen in hun ogen. Niemand zei iets. Zo'n uitwerking had nog geen enkel verhaal van mij gehad. Ik bleef zwijgend voor de klas staan in afwachting van de eerste reacties. Tenslotte stak Marjos haar hand op. 'Maar wat heeft dat nou te maken met uw vrouw?' vroeg ze.

Ineens realiseerde ik me weer waar dit verhaal eigenlijk over ging.

'Oh dat,' zei ik, 'het meisje dat naast me stond had zich gillend aan me vastgeklampt toen de dikke mensen over de rand vielen. Ze rook erg lekker naar zweet. Maar veel tijd om daarvan te genieten had ik niet, want toen de kopjes losschoten, kotste ze mijn broek onder. Kennelijk heeft het gebeuren zo veel indruk op haar gemaakt dat ze er later met me over wilde praten. En zo is het gekomen.'

Na dit verhaal ging de gewone lesstof een beetje de mist in. De klas was ongewoon stil en kon zich niet goed meer concentreren. Sedertdien vrolijk ik mijn lessen nog steeds op met anekdotes uit het alledaagse, maar aan persoonlijke herinneringen waag ik me niet meer. Ook op last van de rector overigens.

Koen Heylen zat onderuitgezakt op een van de ongemakkelijke designstoelen die Sam in een opwelling had gekocht toen ze net alleen woonde en die ze al na een paar weken naar haar wachtkamer had verbannen. Zijn zwarte haren waren in een slordige staart gebonden. Hij droeg een T-shirt van een metalband. Ze kon de naam niet lezen, maar het logo kwam haar op een vreemde manier bekend voor. De jongen veerde op toen hij haar zag.

Ze wierp hem haar warmste glimlach toe. 'Dag Koen. Ik mag toch Koen zeggen?'

Hij haalde zijn schouders op.

'Ik ben Sam. Kom maar mee.'

Ze gebaarde hem te gaan zitten in een van de comfortabele kuipzetels in haar praktijkruimte die er een pak minder mooi uitzagen dan haar wachtkamermeubelen, maar die tenminste niet aanvoelden alsof je billen gekneld zaten in een wildklem.

Koen zat om zich heen te kijken als een bang hert in vol jachtseizoen. Het was een blik die Sam wel vaker zag bij nieuwe patiënten.

'Is dit de eerste keer dat je naar een psycholoog gaat?'

Koen knikte.

'Voelt het wat vreemd aan, zo met een vreemde praten?'

Koen knikte.

'Het is knap dat je dit doet, Koen. Er is geen reden om je te schamen. Heel wat mensen zoeken hulp, zeker als ze iemand verloren hebben.'

Koen knikte.

Sam begon te vrezen dat ze het daarmee zou moeten doen. 'Goed. Vertel eens.'

'Wat moet ik vertellen?'

'Wat je maar wil. Waarom je hier bent, bijvoorbeeld.'

Hij keek haar verbaasd aan. 'In de hoop dat jij me kan helpen.'

Ze wachtte nog even af of hij verder zou gaan, maar hij keek haar zwijgend aan. Elke vezel in zijn lichaam leek gespannen. Haar blik dwaalde af naar zijn T-shirt. Waarom kwam het haar zo bekend voor? En waarom kreeg ze daar zo'n vreemd gevoel bij?

'Je hebt iemand verloren.'

Hij richtte zijn ogen op de houten vloer. 'Mijn broertje.'

Er viel weer een lange stilte. Sam liet haar patiënten altijd rustig, op eigen tempo, hun verhaal doen. Ze had geleerd om te gaan met lange, ongemakkelijke stiltes. Toen hij na een paar minuten nog niets gezegd had, gaf ze het op.

'Hoe oud was hij?'

'Zeven.'

'Dat is jong. Waaraan is hij gestorven?'

'Ik heb hem vermoord.'

'Waarom zeg je dat?'

Hij keek haar plots recht aan, met een emotioneel gezicht. 'Omdat het zo is.' Sam had al gekkere dingen gehoord. Waarschijnlijk had de jongen op zijn

broertje moeten babysitten en had hij daar geen zin in gehad, waarop het kind op een ongelukkige manier was gestorven. Ze had eens een patiënte gehad van zestien wier jongere zusje was overleden na het drinken van een fles allesreiniger. Het zou haar vast veel moeite kosten om het schuldgevoel uit zijn hoofd te praten. 'Hoe heb je hem vermoord?' vroeg ze op neutrale toon.

Hij richtte zijn blik weer op de parketvloer, die nog geen twee jaar oud was maar zodanig bewerkt dat hij er authentiek uitzag. 'Met een mes.'

Hij had het gemompeld, nauwelijks verstaanbaar. Even twijfelde Sam of ze het wel goed had gehoord. Ze staarde hem aan. Ze wist dat dit geen professionele houding was, maar ze kon het niet helpen. Dat T-shirt. Die witte letters.

MARDUK.

Plots wist ze het, waar ze dit T-shirt eerder gezien had. Ze stond met een ruk op.

De jongen keek met grote ogen naar haar op. 'Je denkt dat ik een monster ben.'

'Ik moet even naar het toilet. Ik ben zo terug.'

Ze leunde tegen de koude deur van het toilet en probeerde haar ademhaling onder controle te krijgen. *Marduk*. Dat ze dat vergeten was. Zestien was ze en ze droeg een kleedje dat te dun was voor de koude zomernacht. Stef was bij haar. Hij keek haar met een glimlach aan, stak zijn hand naar haar uit. 'Hier komt helemaal niemand 's nachts. Zeker niet in de duinen.'

Zijn vingers haakten zich in de hare en even had Sam het gevoel dat ze zweefde. Toen stootte ze haar voet tegen een steen. 'Gatver.'

'Doe toch eens wat relaxed, meid.'

Ze kon zijn witte tanden in het donker zien schitteren. Lachte hij haar uit? Sam concentreerde zich op de grond, terwijl ze achter Stef aan holde. Schelpen kraakten onder de zolen van hun schoenen.

Golven klotsten onzichtbaar in het donker. Wanneer ze 's avonds in het donker over het strand liep, werd Sam zich bewust van de uitgestrektheid van de zee. Die natuurkracht die, gedreven door de maan, werelden vormgaf. Die leven schonk en weer afnam - als ze daar zin in had. Even wilde ze haar gedachten met Stef delen, maar ze beseftte dat dat geen goed idee was. Jongens hielden niet van slimme meisjes.

Ze waren bijna bij de duinen waar hij haar – daar was ze zeker van – zou kussen, toen haar blik bleef rusten op een vreemde, donkere plek een twintigtal meter verderop. Sam bleef abrupt staan. Stef liet haar hand los en volgde haar blik. 'Wat is er?'

'Daar ligt iets.'

Ze wachtte zijn reactie niet af. Met een bonkend hart stapte ze op het donkere hoopje toe. Met elke stap groeide haar angstig vermoeden. Ze hapte naar adem toen ze een hand zag. Het was een jongen, misschien maar enkele jaren ouder dan zij. Zijn lichaam lag in een vreemde, onnatuurlijke houding. Zijn gezicht was bleek en had een blauwe schijn. Zijn ogen waren wijd open.

Ze knielde neer naast het lichaam. De jongen droeg een zwarte broek, legerlaarzen en een T-shirt met witte letters en een omgekeerd kruis. Ze probeerde de tekst te ontcijferen. *MARDUH* stond er - of was het *MARDUK*?

'Shit!' klonk het achter haar. Sam was even helemaal vergeten dat Stef erbij was. 'Is hij-'

Ze antwoordde niet, maar bestudeerde het gezicht van de jongen. Volgde zijn

verstarde blik, die ergens tussen strand en horizon was blijven hangen. Ze vroeg zich af wat het laatste was dat hij gezien had.

Stef trok haar ruw aan haar arm overeind. 'Kom, we moeten hier weg. We vragen Mike om de politie te bellen.'

Mike was de joviale cafébaas van de kroeg waar ze nog geen kwartier geleden naar buiten waren geglipt. Het leek nu een eeuwigheid geleden.

'Wacht.' Sam keerde op haar stappen terug. Ze haalde diep adem en sloot met een snelle beweging de oogleden van de dode jongen.

Stef stond haar op te wachten. Ze zou nooit de blik in zijn ogen vergeten. 'Je bent een rare.'

Sinds die dag had hij haar nooit meer aangekeken.

De deur naar haar wachtkamer ging piepend open. Sam haalde een paar keer diep adem. De jongen was al naar buiten gelopen. Ze liep hem op straat achterna. Hij kromp in elkaar toen ze haar hand op zijn schouder legde. 'Niet weggaan. Sorry, ik was gewoon wat misselijk.'

Ze negeerde de twijfel in zijn ogen en leidde hem onder zachte drang weer naar haar praktijkruimte.

Het was een ongeluk geweest. Koen had zijn zakmes laten slingeren en zijn jongere broertje had het leuk speelgoed gevonden. Koen had nog een ziekenwagen gebeld, maar ze hadden hem niet meer weten redden. Het was nu een half jaar geleden en hij had er tot nog toe met niemand over gepraat. Maar via via had hij gehoord dat zij heel goed was, dat ze mensen hielp, hen écht hielp. Koen leek zichtbaar opgelucht nadat het verhaal er hakkend en met lange pauzes was uitgekomen, en Sam geloofde hem toen hij haar verzekerde dat hij de week erop zou terugkomen.

'Donderdag, 10u30,' herhaalde ze voor de derde keer toen ze aan de deur stonden. Ze had niet meer naar zijn T-shirt gekeken.

De volgende patiënt zat haar al op te wachten. Sam dwong haar gezicht in een glimlach.

Die avond duurde het een hele poos voor ze haar ogen sloot. Sam zonk weg in een onrustige slaap vol vage dromen over roerloze jongens op het strand. Ze werd wakker met tranen in de ogen en de smaak van zout op haar lippen.

De dode jongen op het strand was nog maar het begin geweest. Een keerpunt. Met hun ogen strak op de grond gericht waren ze terug naar het café gelopen. Ze zeiden geen woord.

Je bent een rare. De woorden hingen tussen hen in. Sam kon ze bijna aanraken. Ze moest op haar lip bijten om niet te huilen. Ze had altijd het gevoel gehad dat ze er niet helemaal bij hoorde. Iedereen op school wist dat ze geen ouders had en dat ze werd opgevoed door haar grootmoeder. Dat maakte haar tot een rariteit. Dat haar grootmoeder haar kleding uitkoos en ze met een oude, leren boekentas rondliep in plaats van een rugzak met patches van grungebands, maakte het enkel maar erger. De laatste weken leek daar verandering in te komen. En dan nu dit.

Stef stapte meteen op Mike toe. Sam bleef op een afstandje staan en hoorde niet wat er gezegd werd. Ze zag Mikes gezicht bleek worden.

Ze greep naar haar hart toen Lien plots voor haar opdook. 'Hela, met Stef naar buiten glippen, jij durft! Zijn jullie de duinen in geweest?' Ze had pretlichtjes in de ogen.

Sam staarde naar de tippen van haar blauwe Doctor Martens. Ze had een hele week schappen moeten vullen in een toeristenwinkeltje om ze te betalen en ze kreeg na een halfuur steevast pijn aan haar tenen als ze de rottingen droeg.

Greet en Els kwamen er nu ook bijstaan. Ze keken haar alle drie verwachtingsvol aan. Onder normale omstandigheden zou Sam genoten hebben van de aandacht, misschien wel gelogen of op z'n minst het verhaal wat aangedikt om indruk te maken, maar nu leek het allemaal zo zinloos. Er lag een dode jongen op het strand. Sam voelde de absurde neiging om weer naar de jongen toe te gaan, naast hem te gaan zitten, zodat hij daar niet alleen in het donker op dat koude strand lag.

'Jullie hebben het toch wel veilig gedaan?'

Sam wist niet of Lien het oprecht goed bedoelde of dat ze haar uitlachte. 'We hebben een lichaam gevonden,' hoorde ze zichzelf zeggen.

Liens glimlach verdween op slag. 'Een wat?'

'Een lichaam. Van een jongen.'

De drie meisjes, die ze tegen beter weten in de afgelopen weken haar vriendinnen was gaan noemen, staarden haar aan. Sam baande zich een weg naar buiten. Een krachtige zeebries trof haar vol in het gezicht.

Toen ze de volgende avond net thuis was van school, belden er twee agenten aan. Haar grootmoeder posteerde hen in haar ouderwetse salon en bood hen een tas kamillethee aan, die onaangeroerd op de salontafel bleef staan.

Ze stelden allerlei vragen over de vorige avond, op het strand. Wat ze daar deden. Hoe laat het precies was geweest. Of ze iemand gezien hadden. Waarom ze niet in het café was gebleven tot de politie er was. De jongste van de twee agenten hield zijn blik strak op haar gezicht gericht, terwijl de andere notities nam. Sam vond het doodeng.

'Stef Bervoets, die samen met jou op het strand was, verklaarde dat je de ogen van het slachtoffer hebt gesloten. Is dat waar?'

Het slachtoffer. De knoop in Sams maag verstrakte. 'Hoe is hij gestorven? Is hij vermoord?'

De agenten wisselden een blik van verstandhouding uit. 'Momenteel sluiten we nog niets uit.'

Ze keken haar afwachtend aan en Sam besepte dat ze niet op hun vraag had geantwoord. 'Ja.'

De jongste agent fronste zijn wenkbrauwen. De andere keek op van zijn notities. 'Waarom?'

Sam haalde haar schouders op. 'Het leek me gewoon... Beter zo.' Haar handen trilden. Nijdig veegde ze een traan weg. De agenten keken haar aan met een mengeling van medelijden en argwaan.

Op school leek iedereen collectief besloten te hebben dat ze haar vanaf nu zouden negeren. Sam spendeerde het grootste deel van de pauzes alleen op een bankje, starend naar haar schoenen.

Er waren geen tekenen van kwaad opzet. Dat schreef *Het Laatste Nieuws*, waar haar grootmoeder al jaren een abonnement op had, al sakkerde ze vaak dat er enkel maar roddels in die flutkrant stonden. Dagenlang werd er over hem geschreven. Dieter, zo heette hij. Hij was achttien jaar en woonde met zijn vader in een sociale woonwijk in Brugge. Niemand wist wat hij op het strand van Wenduine deed. Zijn vader dacht dat hij die ochtend gewoon naar school was gegaan. Toen hij 's avonds niet thuis kwam, had hij vrienden en familie gebeld,

maar niemand had Dieter gezien. Toen de schooldirecteur hem vertelde dat zijn zoon niet op school was geweest die dag, belde hij de politie. De vrouw die hij aan de lijn kreeg, probeerde hem gerust te stellen. Jongeren bleven wel vaker een tijdje weg van huis, luidde het. Het was een jongen, die trok zijn plan wel. Hij zat vast bij een liefje.

De volgende ochtend stonden er twee agenten aan zijn deur met de melding dat tieners het levenloze lichaam van zijn zoon op het strand hadden gevonden.

De kranten spraken schande over het lakse optreden van de politie. De plaatselijke commissaris excuseerde zich publiekelijk, maar meldde er meteen bij dat de agenten niets verkeerd gedaan hadden. De dag erop stond de opiniepagina bol van de boze lezersbrieven. Een daarvan was die van Sam. Onder een schuilnaam ging ze tekeer tegen de laksheid van de politie en betuigde haar medeleven met Chris C., Dieters vader.

Na een week concludeerde men dat het zelfmoord was. 'Het parket heeft geen indicaties van enig kwaad opzet gevonden,' schreef de reporter.

Sam geloofde er niets van. Je pleegde geen zelfmoord met je ogen open.

De recordpoging

Frank Roger

Jonas ligt languit in de sofa, alsof hij erin werd gedrapeerd, met in de ene hand een blikje bier waaruit hij af en toe slurpend een slok neemt en in de andere hand de afstandsbediening waarmee hij zich een weg zapt door het complete TV-aanbod. Hij vertoont nauwelijks belangstelling voor de aaneenschakeling van losse fragmenten van talloze programma's, lijkt eerder door het scherm heen te staren. Hoe lang ligt hij daar nu al, vraagt zijn vriendin Lisette zich af. En hoe lang is hij nog van plan daar te liggen? Straks vergroeit hij nog met de sofa, wordt er één mee, de pionier van een nieuwe vorm van symbiose.

"Jonas," zegt ze, "blijf je daar de hele dag op de sofa hangen? Weer nergens zin in? Lekker lui?"

Jonas kijkt even op, neemt nog een slokje, en zegt: "Ik ben niet lui. Ik lig hier niet zomaar te liggen. Ik ben druk bezig met een recordpoging."

"En welk record heb je dan wel op het oog?"

Hij grinnikt, schudt met zijn blikje en stelt vast dat het leeg is, laat het op de grond vallen en grijpt een tweede blikje dat klaar staat op het tafeltje naast de sofa. Een voorzorgsmaatregel, zodat hij zijn toevluchtsoord niet moet verlaten om naar de koelkast te stappen voor een nieuwe voorraad. Handig bekeken, en voorzienig.

"Het record lanterfantent," zegt hij dan. "Luieren, niksen, dolce far niente."

"Boeiend," zegt Lisette. "Hoeveel bedraagt het huidige record?"

"Geen idee," antwoordt hij. "Ik ben te lui om dat op te zoeken." Hij schatert het uit van het lachen, alsof dit de beste grap is die hij de laatste tijd gehoord heeft, heft zijn verse blikje als om een heildronk uit te brengen op zijn eigen spitsvondigheid en neemt een flinke slok.

"Hoe weet je dan hoe lang je nog moet doorgaan met je recordpoging?" vraagt Lisette, half-plagerig, half-ernstig. Ze heeft zich vastgebeten in wat wellicht niet meer was dan een flauwe grap van Jonas, en is vastbesloten stug door te gaan.

Jonas begrijpt best wat Lisette aan het doen is en besluit het spelletje mee te spelen. Hij denkt even na en zegt:

"Ik merk het wel. Als de felicitaties beginnen binnen te stromen kan dat alleen maar betekenen dat ik de nieuwe recordhouder ben. Wie weet komt de pers dan wel langs. TV-ploegen verdringen elkaar hier straks aan de voordeur."

Hij sluit even de ogen, als wegdromend bij de massale aandacht die hem binnenkort te beurt zal vallen.

"Je komt nog in het *Guinness Book of Records*," merkt Lisette op.

"De kroon op het werk," bevestigt hij.

"Dat worden drukke tijden," zegt ze. "Is dat niet in strijd met je voornemen om lekker niks te doen en je tijd te verspillen? Je status als zelfverklaarde lui-aard komt nog in het gedrang."

"Ben je niet wat aan het overdrijven?" zegt hij met gespeelde verontwaardiging.

"Helemaal niet," zegt Lisette vol overtuiging. "Je weet hoe dat gaat tegenwoordig. Je presteert iets en de media brengen er verslag over. Je komt op TV

en wordt een hit op het internet. Voor je het weet heb je fangroepen op Facebook, een pagina op de Wikipedia, en zo gaat het maar door. Geen minuut rust zal je gegund zijn. Het is de ultieme contradictie: het superdruk krijgen door wereldrecordhouder luiwammes te worden.”

“Nee, nee, dat is het laatste wat ik wil.” Er klinkt zowaar een beetje paniek door in zijn stem.

“Te laat, Jonas.” Lisette heft een vermanend vingertje. “Het is te laat. De bal is al aan het rollen. Je kunt het proces nu geen halt meer toeroepen.”

“O nee? Dat denk je. Nu onderschat je me wel.”

Lisette werpt hem een vragende blik toe. Hoe gaat Jonas een uitweg vinden uit deze paradox?

“Ik kap ermee,” kondigt hij theatraal aan. “Nog voor al die heisa losbarst. Zo komt de rest van het verhaal te vervallen.”

“Ben je daar niet te lui voor?” vraagt Lisette uitdagend, en werpt hem een priemende blik toe. “Je ging toch lekker ongestoord op die sofa blijven liggen?”

“Wat insinueer je daar?” vraagt hij, met ruime stemverheffing. “Let nu goed op.”

Lisette kijkt geboeid toe hoe Jonas de afstandsbediening naar het TV-scherm richt en het toestel uitschakelt.

“Fase één,” buldert hij.

Vervolgens dropt hij zijn blikje op het tafeltje, waarbij een hele gulp bier schuimend over de vloer stroomt.

“Fase twee,” roept hij triomfantelijk. Voor de troep die hij morste toont hij niet de minste aandacht.

Vervolgens komt hij met veel moeite overeind uit de sofa. Er weerklinkt een hels gekraak en een massa stof wolkt op, alsof de man daar al ligt sinds mensenheugenis en er aan dat tijdperk nu bruusk een einde komt.

Als hij rechtstaat op wankele benen, alsof zijn spieren inmiddels geatrofieerd zijn (of heeft hij al meer biertjes op dan ze vermoedt?), heft hij de armen ten hemel en declameert plechtig: “Derde en laatste fase”.

“Gewoon verbluffend,” zegt Lisette bewonderend. “Dat je zoiets kunt presteren.”

“Alle gevaar is geweken,” vervolgt Jonas. “Ik onderbreek nu even mijn zalig nietsdoen.”

“Je recordpoging is wel mislukt,” zegt Lisette fijntjes.

Jonas haalt de schouders op. “Een volgende keer lukt het misschien wel. Als ik wat meer tijd heb.”

“Meer tijd om niets te doen?”

Jonas knikt bevestigend. “En met een betere voorbereiding.”

“Een luierik met ruime ervaring heeft nu eenmaal meer kansen,” beaamt Lisette.

“En als jij niet in de buurt bent lukt het wellicht aardig,” besluit hij, en maakt zich uit de voeten, met onbekende bestemming.

Lisette probeert hem nog te wijzen op de plas gemorst bier, maar Jonas is al buiten gehoorsafstand. Zijn luiheid is misschien tijdelijk onderbroken, denkt ze, maar zijn talent om overal troep achter te laten blijft onaangetast.

Katja Feremans

Eerst is er de plof waarmee de krant neerkomt op de vloer in de gang, dan de ijzig naklepperende brievenbus. Het startsein voor een nieuwe dag, zo lijkt ook Pippa te denken: met veel geroffel stormt de poes de trap op, ongetwijfeld om boven langs de op een kier staande slaapkamerdeur binnen te glippen bij Lien en Sofie.

In de badkamer heb ik de radio zachtjes aanstaan. Het refrein van een iets ouder lied lip ik op een kleine hapering na helemaal mee, ook al is het nummer niet meteen een meezinger. Net vooraleer het vanwege het nieuws van zeven afgebroken wordt, staak ik perplex mijn gepruts voor de spiegel, compleet uit het lood geslagen door een zin die me nooit eerder opviel. In het koude, ongenadige licht vinden de woorden ergens in mij vanzelf hun bedding: 'There is no sweeter innocence than our gentle sin'.

Heel even sluit ik mijn ogen en zie Ruben. Ik schud mijn hoofd om zijn geestelijke afdruk te verdrijven en ga weer verder waar ik gebleven was met mijn oogpotlood. Mijn gedachten stuur ik naar de uiteenzetting, die ik later op kantoor moet geven over klantentrouw en hoe we die gaan meten.

Gestommel en kinderstemmen: het begin van de dag is nu echt onomkeerbaar. Thomas wil nog weten of ik Lien en Sofie 's avonds zeker van school haal en voor het eten zorg. Dan werkt hij me de deur uit. Ik kijk vanop de stoep achterom. Pippa zit op de vensterbank van het keukenraam en achter haar staan de meisjes me uit te wuiven.

Al wandelend naar het station overloop ik nog eens de voors en tegens van tevredenheidsenquêtes die uitgaan van één simpele vraag: 'Hoe groot acht u de kans op een schaal van 0 tot 10 dat u ons bedrijf aanraadt aan een vriend of een collega?' Maar mijn gedachten weigeren gelijke tred te houden met de zakelijke kant van het leven, ze dwalen weer af naar Ruben, meer bepaald naar zijn atelier, waar hij in het bijkeukentje een fles rode wijn ontkurkt en twee glazen vult. Late namiddag is het. Borreltijd vindt hij, en we toosten. Nieuwsgierig loop ik met mijn glas naar het ronde plateau onder de koepels in het dak. In het licht dat op die plek genereus binnenstroomt, staat het doek waar het om draait op de schildersezels met de rug naar ons toe gekeerd.

Ter voorbereiding van het portret troonde Ruben me een kleine maand geleden mee naar het verste eind van de holle weg vlak bij zijn werkruimte. Ik schopte er mijn sandalen uit. De aarde was zacht en koel aan mijn voeten. Ik knoopte mijn jurk los en liet hem van mijn schouders glijden, als was het de normaalste zaak van de wereld. Dat ik in een oogwenk helemaal naakt voor hem stond, leek Ru-

ben heel even te verwarren. Mij bracht het tot mijn verbazing niet uit evenwicht, integendeel, ik voelde me veilig bij hem en op een manier ook beschut tussen de met brandnetels en struikgewas begroeide berm. De kruinen van esdoorns en zomereiken sloten zich boven de weg, maar ondanks dit bladerdak kreeg ik veel meer lucht dan ik gewoon ben, alsof de stolp waaronder ik de dagelijkse sleur volhardend verdraag, eindelijk opgelicht werd. Het beetje zonlicht dat door het gebladerte blikkerde leek erom te vragen om in de kom van mijn handen opgevangen te worden. Rondom ons trakteerden merels en mezen ons om ter luidst op hun ochtendgezing.

Ik liep tussen de zonnevlekken voor Ruben uit, de ochtendkilte deed me weinig, zo nu en dan keek ik achterom op zoek naar bevestiging dat het goed was. Hij zei niets, ik moest het stellen met het geklik van zijn camera. Maar dan, zonder dat ik het had zien aankomen, hield de holle weg op. Van het ene moment op het andere werd ik door een bries omspoeld en strekten er zich tot aan de horizon akkers uit met daartussen het verderslingerende pad. Links van me lag een vlasveld met blauwe bloemen en wiegende zaaddozen op groengelige stengels. Het was prachtig, maar ik werd overmand door een afgrondelijk gevoel van spijt en begon te rillen.

‘Klaar!’ riep Ruben en gooide me mijn doorknoopjurk en sandalen toe.

‘De foto’s zijn slechts bedoeld om beelden aan te wakkeren. Ze helpen me op weg. Of ook niet,’ herhaalt Ruben wanneer we voor het schilderij staan. Dan zet hij zijn glas neer en draait langzaam het doek om.

Ik kijk van mijn portret naar hem en weer terug naar het portret.

Ik sta er leunend tegen een fontein op afgebeeld. Het ronde waterbekken wordt statig gedragen door een zuilvoet, op de rand van het bassin zit een cupido. Die houdt zijn hoofd schuin om te kunnen drinken van de waterstraal die uit de op zijn schouder rustende kruik vloeit. Wat er van zijn kin druppelt, komt in het bassin terecht. Doordat het overloopt vormen er zich vanaf de boord druipsteengewijs neerhangende algen. Mijn lichaam is bedekt met een gaasachtige, bijna doorzichtige sluier, op mijn geheven handen regenen druppels water vanuit een vlechtwerk van lilablauwe bloemen met gekrulde meeldraden en uitbundige stampers.

Alleen, het zou net zo goed een andere vrouw kunnen zijn die daar staat, want over het ganse tafereel heeft Ruben een laag gelegd, een grijsgroenige wasing als het ware. Alles wat er geweest is, zit er nog wel onder, maar dan als een bedolven herinnering.

Terwijl ik volop probeer om het weggeschilderd zijn een plaats te geven, scheert een stadsbus rakelings langs de stoeprand om vlak achter me aan haar halte tot stilstand te komen.

Hoe laat zou het al zijn?

Van de stationsklok in de verte word ik niet wijzer, ze staat namelijk stil sinds de start van wat een eindeloze verbouwing lijkt te gaan worden. Van de man die

op zijn fiets rijzig, bijna voornaam, mijn kant uit komt, kan ik wel op aan. Bij lange na niet dagelijks, maar wel geregeld kruisen onze wegen elkaar rond dit uur en doorgaans kan er dan een groet af, al kennen we mekaar voorts niet. Een hoofdknik, een voorzichtig lachje, meer is het niet, soms eerder een grijns van medeleven, vooral als het regent of vriest dat het kraakt.

Vandaag hangt de ochtendzou verblindend laag. Toch weet ik zeker dat hij het is, niemand anders dan de grijzende maar allermint oud aandoende man die ik al een tijdlang Ruben ben gaan noemen, fietst zo kaarsrecht, haast als een ruiter glijdt hij me tegemoet. Zijn blik van herkenning gaat deze keer over in een openhartige grimas.

Halfweg gevangen tussen droom en daad haast ik me verder richting station.

Lydia Cauwenberghs: de natuur als belangrijkste inspiratiebron in een hectische wereld.

Lydia Cauwenberghs houdt van de eenvoudige mooie dingen die de natuur ons dagdagelijks kan aanbieden. Ze geniet vooral van het waarnemen van haar eigen tuin en de vogels die er neerstrijken. Voor haar blijft het een uitdaging om dit deels natuurgetrouw weer te geven, maar vooral het eigen karakter te accentueren door het samenspel van lijnen en kleuren. Reeds als kind was ze geboeid door de grote hobby van haar vader: tekenen en schilderen.

Gedurende acht jaar was ze een trouwe cursiste van aquarellist Willy Meuwis en werd sterk geïnspireerd door zijn techniek en kleurenpalet. Ze nam ook jaarlijks deel aan zijn workshops in de Provence.

Nu kan ze zich volledig toewijden op haar grote passie: ze behaalde de getuigschriften Hogere Graad en Specialisatiegraad aan de Portaelsschool voor Beeldende Kunsten in Vilvoorde, onder begeleiding van Rainier Boidin.

Ze is lid van de Kunstkring Strombeek-Bever en heeft reeds een hele reeks tentoonstellingen op haar palmares staan, o.a. op de Campus Gashuisberg van het UZ Leuven en het AZ Portaels in Vilvoorde. Ze nam deel aan groepstentoonstellingen in Gemeenschapscentrum De Oude Pastorie in Nieuwenrode en maakt jaarlijks deel uit van de tentoonstelling van de Kunstkring Strombeek-Bever in het Cultureel Centrum van dezelfde gemeente.

De bewering van Paul Klee dat 'tekenen de kunst is om met lijnen op wandel te gaan' spreekt haar zeer aan. Ook hij koesterde een grote passie voor de natuur en had de gave om de schoonheid ervan met potlood en penseel weer te geven. Net als Lydia was hij een gedreven wandelaar en wist zo de mooie momenten te verwoorden, die zij met haar vader deelde.

De aquarellen en tekeningen die deze kunstenaar maakt helpen haar om haar eigen weg te vinden in deze turbulente wereld, waar iedereen overspoeld wordt door prikkels van de sociale media en de pers : de composities uit de natuur kunnen haar weer in een andere, rustige wereld brengen, een wereld waarin ze zich volledig thuis voelt en die haar een veiliger gevoel geeft dan de chaos die ons elke dag weer opgedrongen wordt.

Maar ze kan ook genieten van andere kunstvormen : ze houdt vooral van Afrikaanse ritmische muziek en zang, bvb. van de groep Ladysmith Black Mambazo, maar ook van de Vlaamse kleinkunst van Willem Vermandere. Een rustige film, genre dramatische komedie kan ze zelfs meermaals bekijken: 'La Source des Femmes' van Rader Mihaleanu, 'The Kings's Speech' van Tom Hooper of 'The Old Lady' van Israel Horovitz. Maggie Smith vindt ze een verbluffende actrice.

Ze heeft een grote bewondering voor verschillende beeldende kunstenaars: de technieken van Vincent Van Gogh en van Michaël Borremans spreken haar erg aan, maar ook de abstracte werken van Zao Wou Ki en de meer conceptuele kunst van Wim Delvoye.

In de toekomst wil ze vooral nog veel nieuwe technieken onder knie krijgen: ze experimenteert graag met haar ervaringen als aquarelliste en tekenares. Momenteel volgt zij Vrije Grafiek in de Portaelschool in Vilvoorde bij Nathan De Corte.

Het allerbelangrijkste vindt ze nochtans het sociale contact en het samen genieten met mensen die een zelfde passie delen.

Guido Van den Troost : “Op een foto is alles opwindender...”

‘Eigenlijk heb ik al een heel leven foto’s gemaakt’ bekend fotograaf Guido Van den Troost. “Ik heb vastgesteld dat ik altijd op een “fotografische” manier keek en de beelden in mijn hoofd “uitknipte”, denkend “dat dit een mooie foto zou opleveren”. Maar het heeft toch enkele decennia geduurd voor ik echt ben beginnen fotograferen. Nu doe ik het elke dag en weet ondertussen dat alles onderwerp kan zijn van een interessant beeld. Lukken doet het niet altijd, maar hoe meer ik over fotografie weet, hoe rijker het mijn leven maakt. Ik ontdek telkens weer nieuwe fotografen en vaak laat ik me inspireren door hun originele invalshoeken. Echt een passioneel gebeuren...en ik ben nog maar pas begonnen...’

Zijn eigen stijl beschrijven vindt hij moeilijk, hij is nog volop op zoek naar wie hij als fotograaf eigenlijk is. Als experimenteerdrijf een stijl is, dan wil hij wel zo genoemd worden.

-‘Ik heb een tijdje foto’s gemaakt van bevroren bloemen en daar kom ik af en toe weer naar terug. Maar ik houd tegelijkertijd ook enorm van de “ouderwetse” plantenfoto’s van *Karl Blossfeldt*, een heel sobere aanpak, die ik ook heb uitgetest.’

Zijn inspiratiebronnen zijn in de eerste plaats andere fotografen, die hem de weg wijzen. *Irving Penn* bvb. die zelfs ongelooflijke foto’s maakte van sigarettenpeukjes, die hij op straat vond.

-‘Als ik foto’s maak ben ik altijd benieuwd hoe de dingen er zullen uitzien wanneer ze op mijn computerscherm zullen verschijnen en nog opwindender is ze als print te ontdekken.’

Hij is al een leven lang verslaafd aan “oorverdovende middelen”, hij liep jaren aan een stuk elke week langs platenwinkels om nieuwe muziek te ontdekken en liet zich vaak leiden door de kunstige platenhoezen om te beslissen of hij wel of niet de plaat zou kopen. Zijn eerste tentoonstelling (in CC Asse van 11 januari tot 4 februari 2018) heeft hij dan ook opgevat als een ode aan de platenwinkel,

alle foto's hebben dezelfde afmetingen van 31,5 op 31,5 cm (het formaat van een LP) en ze staan opgesteld zoals in de winkel, boven en naast elkaar. Dat laat hem toe om heel diverse foto's samen te brengen en op die manier iedere bezoeker uit te nodigen om er verbanden tussen te zoeken. Als er op die manier een verhaal ontstaat in het hoofd van de toeschouwer, dan is hij een tevreden man.

Over zijn grote favorieten in de fotografie geraakt hij niet uitgepraat. *Dirk Braekman*, met zijn prachtige donkere foto's, is een van zijn grote helden. Telkens wanneer hij voor een van zijn foto's staat, moet hij zich bedwingen om die niet aan te raken. "Precies omdat hij zo anders is dan alle andere fotografen is hij bijzonder intrigerend." Hij was ook overdonderd door een

tentoonstelling van *Daisuke Yokota* in Faom (Amsterdam), dat is iemand die de grenzen van de fotografie aftast en vragen stelt over de zin en de waarde ervan in een tijdperk, waarin we meer dan ooit overstelpt worden met beelden. Ook het boekje "I Loved My Wife" van Dieter De Lathauwer vindt hij heel inspirerend, een boekje dat hij eerst maar niks vond maar bij nader inzien steeds meer indruk op hem kon maken. Veel bewondering heeft hij eveneens voor *Miloslav Tichy*, die beweerde dat "als je wereldberoemd wil worden, dan moet je de dingen gewoon nog slechter doen dan iemand anders ooit gedaan heeft". Tichy knutselde dan ook zelf een fototoestel in mekaar, liet zijn foto's overal rondslingeren, leefde als een clochard, maar is vandaag inderdaad wereldberoemd.

Guido Van den Troost is ook een "boekjesmens" en vind dus iemand als de Duitse *Joachim Schmid* een inspirerend voorbeeld: Schmid maakt zelf geen foto's, maar gaat voortdurend op zoek naar reeds gemaakte foto's, op rommelmarkten, in oude albums...om te verzamelen en te recyclen. Hij maakte er 96 boekjes van, heel saai, maar enorm duur. 'Ik zou ze onmiddellijk kopen' geeft Guido Van den Troost toe, 'maar helaas is mijn budget niet groot genoeg'.

Hij zou nog een heleboel andere fotografen kunnen opnoemen, voor wie hij grote bewondering koestert, maar vreest dat dit artikel voor de lezers te lang zou worden...

Eigenlijk is hij in alle takken van de kunst geïnteresseerd : muziek, literatuur, schilderkunst, architectuur...

Maar toen hij een paar jaar geleden het 'romantische' Venetië bezocht, ontdekte hij toch dat hij vooral enthousiast was over het geweldige museum voor moderne kunst, geïnstalleerd in het Palazzo van Peggy Guggenheim.

Hij kan wel genieten van oude meesters, maar wordt toch steeds meer aangesproken door moderne en hedendaagse kunst. Zo stond hij oog in oog met een net gerestaureerde *Jack-son Pollock*, een adembenemende ervaring, omdat het échte werk altijd veel indrukwekkender is als in een boek.

Hoe ziet hij zijn toekomst? –'Veel foto's maken, die aan het publiek tonen en fotoboekjes maken. Meer moet dat niet zijn. Ik wil verder zoeken naar boeiende fotografen en wat filosoferen over fotografie (en nog een paar andere zaken).'

Indien men hem zou voorstellen om een tentoonstelling te houden in een museum, zou hij zonder enige twijfel kiezen voor Het Huis Marseille in Amsterdam, een prachtig oord langs een gracht, niet geweldig groot, maar toch met heel wat kamers. Blijkt dat ze daar een behoorlijk avontuurlijke programmatie hebben en dat de fotografen die er tentoonstellen interessant gevonden worden door mensen die erg goed op de hoogte zijn van de hedendaagse tendensen in de fotografie.

-'Als die je uitkiezen, dan mag je wel aannemen dat je goed bezig bent' besluit Van den Troost.

Ik besluit dus om hun site op internet op te zoeken en het mailadres van deze fotograaf door te sturen. Want zijn werk is het zeker waard om daar aan de muren te hangen.

Jan Wellens: eerlijke kunst zonder grenzen

Een opsomming maken van alle solo-en groepstentoonstellingen van Jan Wellens is onbegonnen werk . Zijn vroege werken werden reeds aan het publiek getoond in 1968 en nog steeds komt er geen einde aan de meer dan rijke verbeelding van deze kunstenaar noch aan de mogelijkheden die hem van overal geboden worden om aan een breed publiek te worden voorgesteld. Zijn kunst was in heel België te bewonderen, van Meise naar Brugge, van Antwerpen naar Brussel en terug. Maar ook in het buitenland werd zijn veelzijdig talent op prijs gesteld, zowel in Duitsland en Frankrijk als in Bulgarije, Spanje en Nederland. Op zijn palmares staan heel wat prijzen, eervolle vermeldingen, selecties van diverse jury's en zelfs medailles.

Want Jan Wellens is niet alleen een begenadigd tekenaar, hij is eveneens graficus, lino-snijder, aquarellist en schilder. Wat vooral opvalt, is dat hij een bijzonder gedreven kunstenaar is, die door middel van zijn ervaring in veelvuldige technieken figuren en taferelen kan vastleggen die ons in het dagelijkse leven vaak ontgaan. Hij is voortdurend bezig met de essentie van de wereld, met impressies, gevoelens, passies, frustraties.

Zijn belangrijkste inspiratiebronnen zijn de vrouw , de jazz, de zee, maar ook al-lerhande gewone gebruiksvoorwerpen, die hij in zijn eigen, steeds herkenbare stijl weet uit te beelden. Techniek is zeer belangrijk voor hem, zo vertelt hij in een interview , waarin hij ook betreurt dat die kunde in traditionele zin verloren is gegaan. Toch is hij zeker niet behoudsgezind, maar wat hem boeit bij een kunstenaar is de expressie van een eigen universum door middel van een perfecte techniek.

Kunst maken is voor Jan Wellens werken met materie. En dat lukt hem perfect, want in al zijn werken, van schilderkunst tot lino-snijden, van pentekenen tot aquarel kan de toeschouwer die door hem beheerste technieken duidelijk aanvoelen.

Sam Dillemans is een van die kunstenaars die hij bewondert, niet alleen omwille van zijn eerlijkheid en zijn open kijk op de wereld, maar ook omdat hij een zeer begaafde tekenaar is, die zich niet laat verleiden door het “gekakel” van zogezegde kunstkenners. Ook Gideon Kiefer, Michaël Borremans en Félicien Rops, de andere favorieten van Wellens, laten of lieten zich niet beïnvloeden door politieke nonsens van “intellectuelen”. Verder heeft hij veel respect voor het oeuvre van Armand Rassenfosse, Käte Kollwitz, Rik Poot, Lucian Freud en Koenraad Tinel.

Ook literatuur kan hem boeien, maar die wordt door tijdsgebrek soms naar de achtergrond verschoven. “Schuld en boete” van Dostojevsky is een boek waar hij altijd de grootste bewondering voor zal blijven hebben, omdat het nog steeds pakkend en actueel is.

Verder behoren Erik Vlaminck, Tolstoi en Johan Daisne tot zijn favoriete schrijvers.

Jan Wellens houdt eveneens van film en theater, maar de meeste namen blijken zich te verstoppen in zijn, naar eigen zeggen, “falend geheugen”.

Hij luistert graag naar muziek, maar vindt ook de stilte erg mooi, het eeuwige deinen van een zeiljacht 's nachts op de golven van de zee.

Zijn plannen voor de toekomst? Verder tekenen, schilderen, lino snijden, het schone in de mens en in de wereld naar buiten trachten te brengen, zijn werk tonen aan open geesten. Ook wil hij nog een rol spelen op de internationale kunstscène en dit alles zonder uitspattingen, zonder verheerlijking door grootpraters. Gewoon eerlijke kunst maken. Dat wil Jan Wellens.